

سامهون دروازيءَ ۾ مڃي هئي حسين ۽ تاب واري شاردا!

.....

صبح جو جڏهن پوليس رتن جي گهر جي رپورٽ لکي رهي هئي، تڏهن سڄي پاڙي کي معلوم ٿي ويو ته گيتا ڪئنسر جي بيماريءَ کان تنگ اچي زهري گولين جي شيشي رات جو وٺي قرباني ڏيئي ڇڏي هئي. پوليس جي وڃڻ کانپوءِ شاردا چپ چاپ ۾ اچي پيٽ جي ڪارائيل منهن تي ڪپڙو وجهي ڇڏيو.

## آتم وشواس

تنگ تنگ تي چاڙهيو، موهن سگريٽ جي دونهين ۾ زندگيءَ جا چتر ڏسي رهيو هو. زندگي، جا گهڻي گذري چڪي هئي پر هاڻ هڪ عجيب موڙ تي اچي مڃي ويئي هئي. رات موهن پنهنجي وينا کي بمقاعدي ماريو هو... پوءِ ماءُ سندس ڪمري ۾ اچي کيس بهانهن کان گهلي ويئي.

ماءُ چئي رهي هئي، ”پٽ! اهو ته جڏهن پورا ٿي پريا تڏهن گڏهن ٿي هينگون ڏيون. توکي اجمير جي وڻ تڙبه ٿي چيو ته تو جهڙي شوقين سان هيءَ ڪادي پوش اجمير ڪين هلي سگهندي... پر تنهنجو هڪڙوئي آڻو (ضد) چي: منيلا ۾ هيترا دڪان ڪيئن کوليم؟ هڙ ۾ ته فقط هزار رپيا ئي هئا! هاڻي وينا تي به اهڙي جادوگري هلائيندس، جو بهار هين مهني اندر ڳوٺاڻي وينا مان، مئڊم وينا تي پوندي.“

موهن سگريٽ جي رڪ ڇنڊي ٻيو ڪش هنيو: دونهين جي گول گول وڪڙن ۾ ڳوٺاڻي وينا گهاٽا ڪارا وار کولي، سورج کي نمسڪار ڪري رهي هئي. موهن کي ڏسي جو پرڪشش نهار سان مرڪيلين ته اها سورج کان حاصل ڪيل نهار، موهن جي من جي تنهن ۾ گهڙي ويئي.

سهاڳ رات، سهاڳ جي سيجا تي جڏهن موهن وينا جي اکين ۾ ليئو پاتو تڏهن اها نهار ڳولائي نه ٿي لڌي، تنگ ٿي چيو هئائين، ”ڪٿي آهين تون وينو! مان هيڏو

دور منيلا کان ڪهي تو لاءِ آيو آهيان... پر تنهنجي اها نهار ڪٿي آهي جا تو سورج کي پاڻي ڏيڻ مهل مونتي وڌي هئي!...

تڏهن ساڳي پرڪشش نهار ڪٿي وينا منهن مٿي کنيو، موهن جي هيٺين چپ کي اگر سان چهي چيڪين، ”ان مهل تو شراب جو ڍڪ نه پريو هو...“  
 ”برلبر... تنهنجي منهن تي ڦهليل روشنيءَ جو ڍڪ پريو هوم...“  
 ”منهنجو قسم، جي وري شراب پيتو اٿئي.“

ٿوري ديرمڻي خاموش وينا رهيا. آخر موهن ڳالهايو.. ساڳيءَ طرح وينا جي چپ تي اگر رکي، سندس هٿ کي پنهنجي مڻي هٿ ۾ وٺي چيڪين، ”جي توکي به منيلا جي ملهوا ۾ شراب پيارڻ سيکاري ڇڏيم ته پوءِ؟...“  
 ”لئين ته ٿيندومئي ڪين.“

”جي ٿي پوي ته؟... ڪر انجام پوءِ مونکي پيئڻ کان نه روڪيندين.“  
 ”ڪيئن روڪينديس... روڪي نه سگهنديس...“ تڏهن رات ڪيڏي سڪ سان گذري هئي. اجيمري ڳوٺاڻي نينگر مگر پڙهيل ڳڙهيل... سارو جسم سجاڳو... جهان ۾ جي ڌرتي ڪيڙڻ جو سڪ محسوس ڪيو هو موهن...! سگريٽ اڱرين کي ساڙڻ لڳو هوس.. اتي ڪڙو ٿيو... آهستي ڪري وڃي ماءُ جي پوڄا گهر ۾ صندليءَ تي ويٺو.. ”اما تو رات ڇاپڻي چيو؟“

”ڇاپڻي چيم؟... هينئر ياد ته ڪين ٿو اچيم... هاڻي صبح صبح ڇڏينم، ڏس ناڪرن جا ڪپڙا لاٽا اٿم... ڪين سنان ڪرڻي وان.“

هٿ سان ماءُ جي ڪرڻي جهلي موهن چيو، ”نه، پهرين پنهنجي پٽ کي ڪپڙا پهراءِ، جيڪو ساري جو سارو ننگو ٿي پيو آهي... تو رات چيو ته ڇو ضد ڪيو هوم تيارهن مهني ۾ وينا کي مڊم وينا ڪري ڏيکاريندس.“  
 ”هڪو برلبرلئين چيم.“

”ان مهل اهو ڪين سوچيءَ تبصرو 12 مهني اندر وينا مان ”مڊم وينا“ بڻايومانس ڪين نه؟...“

”هڪو بلبلا بلبلايس، الاجي ڪهڙي جادو جي لڪڙي ڦيريندو هينس، جو

گوشت ڪباب ڳڙڪڪڙ لڳي، تنهنجي گوڏي سان گوڏو گڏي، پيگ پيڪڙ وهندي هئي، سگريٽن جي ته اهڙي ڪامپاڙ سڪي آهي، جو مونکي ته سڄي گهر مان سگريٽن جي بئانس پيئي اچي... پر منهنجا مٺا پٽ موهن! هاڻي مارينس ڇو ٿو؟ مرضي اٿئي ته هاڻي اهو سڀ ڇڏي، اڳين اجمير واري وينلڙجي پوي؟... پٽ هاڻي ڏڌو کير ڪيئن ٿئين پوندو؟

موهن هٿ جي ڏسڻي ڏياڪري چيو، ”پهرين ڳالهه ته مون جهڙو هلڻ سان مونکي هي ڳالهه ۾ جواب ڏيڻ سڪي ويئي آهي. اهو مونکي نه ڪپي. مان کيس پنهنجي هيٺان ڏسڻ چاهيان ٿو.“

ماءُ ڳل تي اگر رکي چيو، ”زال ذات کي ته مرد جي حڪم هيٺان رهڻي گهرجي. مون کين عمر گذاري ڇڏي پڙهين جي تبليداري ۾... حسرت پري نگاهه هئي ماءُ جي...“

”ٻي ڳالهه...“ موهن پنهنجي ٻي اگر کولي... ”مان هاڻي نٿو چاهيان ته هوءَ مونسان منهنجي دڪان تي اچي وهي.“

ماءُ چيو، ”اهوبه سنو ٿو چوين، زال ذات جو پير جيترو اندر، اوترو گهر ۾ گهڻي شانتي پهاري جي سٺي پالنا ٿيندي.“

”پر هيءَ مڃي ڪٿي ٿي، ڇئي ٿي گهر کي ته هاڻي مان جيل ٿي سمجهان.“ ”اڃا... ٽين ڳالهه...“ موهن هٿ جي ٽين اگر کولي ”مان چوانس ٿو منهنجي گراهڪن ۽ دوستن سان اصل نه ڳالهائڻ حرامي هڪڙو هڪڙو ڇڻو ايندو چوندو تنهنجي هوءَ ته پنهنجي مٺيءَ زبان سان اسان جي سوچيل خريداريءَ کان پيٽو شراب پڪڙائي ٿي ڇڏي...“

”پر مٺا پٽ! اهو ته پاڻ تنهنجو ڏندو ٿي وٺي نه؟“

”نه ڪپي مونکي اهڙو ڏندو، جنهن ۾ حرامي سمجهن ته مون ۾ ٿل ڪونهي هن پوپريءَ ۾ مٺي ڏنڌي ڪرڻ جو ٽپڙ آهي. وري بدمعاش اهڙا جو چون حسد ٿو مٽي مٺي ڇا دوست! مان کين ٿاري ڇڏيان پر اندر ۾ هتي اما اصل هتي (ڇاتيءَ تي هٿ لاهي) اهڙو ڪجهه محسوس ٿيندو آهي جو ڳالهه ٿي نه پڇ.“

”مئن جو پوت ڪو نه پجين؟ مڪين ڪونه چوين ته چونڊي چونڊي مون ٿي ته وڃي سڃاڻي ڪئين اهلانهن، نه ته اجمير ۾ ڪٿي ڪنهن حلوڪي سڀني جي گهر ۾ ويٺي سس ڪي پڪوڙا تري ڪارڪي ها..“

”خير اهوبه ڪٿي چونڊس، چوٿين ڳالههٽ منهنجي ماءُ!“ (موهن مڪين چونڊي پنهنجي چوٿين اگر چيچي ڪولي) ”هوءَ جنهن مهل منهنجي دوستن سان ڪلي مرڪي ڳالهه ٿي، ان مهل مان سمجهان پيو، اهو خزانو منهنجو آهي. جنهن ڪل خوشيءَ تي فقط منهنجو حق آهي، سا مون کان ڦرين ٿا، چوري ٿا ڪن منهنجي..“  
پڇاڙيءَ جا لفظ ايترو درد مان چيل هئا جو ماءُ جو هردو وڃون وڃون ٿي ويو. يڪدم سڙهي اچي پٽ کي ٻانهن ورايائين..

”چل پٽ چل، اڄ سڀ ڪجهه مونسان چل، ملبو ڪونه اٿئي نه، اڄ انجا لحظا مان لاهينديس، ڇهه پٽ! اڃا به ڪو درد اٿئي دل ۾ سانڍيل؟ مان به چوان لاءِ لا مجنو جهڙا منهنجا موهن ۽ وينا، اڄ ڇا ٿيو آهي منهنجي موهن کي، جو پنهنجي لاءِ ٿي ويهي هت هلايو اٿس! پرلڪي نياڻي آهي، پٽ سچ چونديس توکي به پٽ به ڄڻي ڏنا اٿس، ته دڪان به تنهنجو ڏس جي ڏيائي ڪري ڇڏيو اٿس، هيون اسان کي منيلا ۾ هيٽريون جايون؟“

مٿي جا وار پٽي ڏنڌ ڪرتي موهن چيو، ”اڙي تون به انهن بد معاشن وانگر ڇو ٿي ڳالهائين؟ وينا جي اچڻ کان اڳ مون گهڻا دڪان کوليا هئا. اڄ چاڻي پلڪر ڪنهنجا دڪان وينا هلائين؟“

”نه پٽ تو جيڪي ڪلها هئي ڪمايو، سو پئسي ڪنهن منهنجي پٽ کين ڪيو آهي. سچ چٽڪي ڪوڙ ٻڌائي، اهو هن تنهنجي لاءِ به ڪين ڪيو آهي.“  
مٿي تي پئسي هت زور سان هڻي موهن اڳوڻو ڪڍيو، ”۽ هيٺ آهي ڪجهه ڪين سڀ دڪان ويا.. ويا ويا..“  
”ڪيڏانهن..“

”جتان آيا هئا.. هوا ٿي ويا.. جڏهن جڏهن راند تي وڃان تڏهن تڏهن هاراڻان اصل قسمت ٿي پيئي..“

ماءُ سراپجي ويئي، گل کي هٿ ٽيئي ڀرتي ٿي ويئي.  
 وينا در وٽ لڪي، هيءُ ساري گفتگو ٻڌي هئي ۽ هاڻي وڌيڪ نه ترسي،  
 پنهنجي ڪمري ڏانهن هلي ويئي. رڙيون ڪندو مٿو پٽيندو، موهن جڏهن وينا جي  
 ڪمري طرف وڃي رهيو هو، تڏهن ڏٺائين، وينا اچي ساڙهيءَ ۾ پوڄا لاءِ ٿاڻهي  
 کنيو پيئي ٻاهر وڃي. اڃا دالان ۾ رهي هئي ته موهن کيس پڪڙي چيو، ”ڪيڏانهن  
 نه وڃ وينو! اڄ ڪيڏانهن نه وڃ. اچي ساڙهي ته هونءِ پاتي اٿئي باقي منهنجو  
 لاشبه ڏسندي وڃ.“

وينا ڪن چپ ڪري بيهي رهي، پوءِ چيائين، ”صبح صبح شراب پيتو اٿئي؟...  
 پوءِ مونکي ڪهڙي حق سان تُو سڀ ڪجهه ڇڏڻ لاءِ چوين...“  
 ”وري سوال جواب؟“ چوندي وينا جي گل تي نڪاءُ ٽٽڙ وڃي ويو.  
 چيائين، ”اڄ جي لڪي تنهنجون ڳالهيون نٻڌان ها ته شايد هيءُ ٿاڻهي توکي  
 هڻي ڪيان ها.“

”نٻان دراز!... موهن جانورن وانگر گهلي وينوءَ کي اچي سندس روم ۾ پلنگ  
 تي ڦٽو ڪيو. وينو اٿي ويهي رهي.

موهن اندر ۾ ڀڄي رجهيو. وينو ٿاڻي ويئي ته هي تهڪندڙ سمنڊ جي  
 ساحل کي ٻوڙڻ ايندو ته جل مٽي لڳي ويندي. ڏاڍي صبر سان ٻئي هٿ جوڙي  
 چيائين، ”منا موهن، مان هرڪا ڳالهه ڪرڻ لاءِ تيار آهيان، شراب، جوئا، سگريٽ،  
 ڇو تُو ڇڏڻ لاءِ چوين، هيءُ دنيا ته ڇڏي سگهان ٿي، پر تون اهو اڳيون موهن  
 موٽي اچ. جنهن جي آواز ۾ لاڏ هو، دلار هو. منهنجي رڳو رڳو ۾ ساز وڃي اتندا  
 هئا ان مهل مان من ۾ چوندي هئس، وينو! توکي ههڙو موهن پنهنجي گوڏي تي  
 وهاري شراب جلد ڍڪ پيئڻ لاءِ تُو چوي! اهڙي موهن جي پيار ۾ متوالي ميران  
 ته زهر ٻڌي ويئي هئي.. پر پوءِ مون جوئا ڇو ڪئين؟ گهر ۾ نوڪر ۽ آيلئون  
 هيون تون اڪثر پارٽين ۾ مونکي وٺي هلندو هئين، مان پهرين ته پارٽين کي  
 ڌڪاريندي هيس. پر ڪن ساهيڙين، جڏهن مونکي سمجهايو ته هڪ تنگي جي  
 ملڪ ۾ ماڻهوءَ کي ٻي تنگ لڪائي هڻڻو آهي... تڏهن مون سڀ گيان، گوشت،  
 پنهنجا پڙهيل سڪيل يوگ ۽ گيان اڀياس هڪ تنگ وانگر لڪائي ڇڏيا.“

”او... وڏو احسان ڪيو هو تو مون تي!“ موهن ڏاڍي ڳوري انداز ۾ چيو،  
 ”هائي اها گيان ڌرم جي تنگ سڪي ته نه ويئي ائين نه؟“  
 ”ڏس، موهن اڄ تون به ننڍڙو ناهين مان به سيٽن واري، ڪلپار ناهيان، هن  
 طرح توک سان ڳالهائڻ، نه توکي سونهين ٿو، نه ئي مان برداشت ڪندس.  
 برداشت ڪرڻ واري دنيا مان توکي مونکي ٻاهر آندو آهي، ميان ٿي، پر ڏڌو کير  
 ٺٽين نه پئجي سگهندو! تنهنج ڪلپار پڙهيا منيلا جي هسٽري، جاگرافي، ڪانوينشن  
 جي پڙهڻي مونکي نه پئي سمجه ۾ ملڻي، انڪري گهر ۾ رهي، کين پڙهڻي ۾  
 مدد ڪرڻ جو منهنجو ضروري ڪين هو. اگر جوئا تي نه هلي وڃان ته گهر ۾ ڇا  
 ويهي ڪريان؟ ماءُ تنهنجي پنهنجي ناڪرن ۾ ۽ ٽڪائي ۾ مڙي رهندي هئي. مان  
 به ڪنهن وقت ٽڪائي کي ڪي ڪي ماکي سمجهي پر اٽڪڻي رکان ... اهڙو خيال آيو  
 هوم... مگر توکي پيئڻ ڪڍڻ کان پري واري دنيا سان ڪوئي واسطو ڪين هو..  
 مون به ڪين رکيو. فقط ڪجهه ڏينهن جيڪو سنڌي اسڪول ڪليو هو، انهيءَ  
 ۾ سنڌي پڙهڻيءَ جو ذمو ڪٿي دڪان تان هڪڙو اڌ ڪلاڪ سويل گهر اچڻ  
 لڳيس. تو چيو، ”گراهڪي شام جو هجي ٿي، تون ناهين ته اڌ گراهڪ موٽيو تا  
 وڃن.“

”تون ناهين.“ وارا لفظ مون کونه چيا هوندا. تون ڪهڙو وڏو چمچو اچي لٿي  
 آهين. چار دڪان مون اڪيلي سر کوليا هئا، شاديءَ کانپوءِ گراهڪ هٿ ڪرڻ جو  
 هنر مون توکي سيکاريو. ٻيٽ .. ٻيٽ ڪري ڳالهائيندي هئينءَ گراهڪن سان، خبر  
 ڪانهي ڇا توکي؟...“

”منا موهن! هڪو توکي، مونکي پنهنجي سنگتين جي وچ ۾ آڻي، ڪلبون  
 گهمڻي، اهڙن بهادر بڻايو، جو تنهنجن گراهڪن سان به، فلڪ سان ڳالهائڻ سڪي  
 ويس...“

موهن تڪڙ ۾ سگريٽ ڊڪڻي جڻئي چين تي ٿي رکيو. تيئن ئي بهريل  
 پيچڙي سندس هٿ کي لڳي ويئي. غصي ۾ لاهيٽر ڪٿي اڇليڪين جو وڃي ميز تي  
 چانهه داني کي لڳو. گهر ۾ هونءَ ئي سناتو چانيل هو. هن آواز تي باقي به وڌيڪ  
 سناتو چلنجي ويو. اما شايد آرتي پئي ڪئي، پنهنجي ڪمري ۾، هنجو گهنڊي

وڃڻ جو آواز به اوچتو بند ٿي ويو. ڇوڪر لڳي اڻيا هئا تن رنڌڻي ۾ آيا سان پئي چرچو پوڳ ڪيو. وينا آواز ڪيو ”آيا“ ته آيا ڊڪندي ملئي.

موهن چيو: ”مٿين ٻيليءَ وانگر آيا ڇو ٿي ڇوين. شيرني وانگر گرج.“ ”آيا... آيا...“ آيا پڳل چانهه داني وغيره کڻي ويئي. هال جي وڏي گهڙيال مان، پڪي ٻاهر نڪري، ڏهه نڪاءِ وڃي، اندر وڃي آرامي ٿيو. ننهن ٻيلي پنهنجي ٻار سوڌي شايد دالان ۾ پهچي ويئي هئي، جو اوچتو سندس ٻار سان طوطلو ڳالهائڻ بند ٿي ويو. شايد هس هس ۾ آيا کيس ٻڌايو هوندو ته ڪيئن ڪلهه اڌ رات کان وٺي گهر ۾ مٿي تال آهي. صبح جو موهن ماءُ جي ڪمري ۾ هو، ته هاڻي زال جي ڪمري ۾ چوٽول هلي رهيو هو.

ساڳئي شينهن واري گجگوڙ ۾ موهن وري دهرايو، ”توڪي شينهن مون مٿايو.“

”مان مڃان ٿي.“ وينا منهن تان پگهر اڳيو.

”پوءِ توڪي گهمند ڇا جو؟“

”گهمند ته مون وٽ آهي ڪين منا. مان ته چوندي آهيان انسان کي جهڙيون حالتون ملن ٿيون، انهيءَ موجب هو وڪاس ڪري ٿو. مون جهڙيون حالتون.. مون وانگر ماءُ پيءُ جا پيار دلار، گيان گنگا جون وهندڙ ڌارئون ڪنهن ٻيءَ کي مليل هجن ها ته اهل به مون وانگر ئي تنهنجي پيار دلار سان آچيل، هيءَ شراب ڪباب جي دنيا قبول ڪري توسان ساڻ ٽڻي ها. سنڌي گهر ۾ سڪيلي اهڙي آهي: سهڳڻ سڱي- ڪانڌ جنهن جي ڪچ ۾...“

”مگر مان ته تنهنجي ڪچ مان وڌو وڌو ڪري نڪري ويندو هوس...“

”پر اسڪول ۾ ليلا چنيسر جي ڪهاڻيءَ ۾ پڙهيو هوم ته ليلان مڙس کي چيو: تو وڏو هون ڪيتريون، مون وڏو ٿي ٿون...“

”وينا! وينا! تنهنجا اهي گيان ڌيان مون کي ڪم نه آيا! موهن جهنجهائيندي وڃي ڪمري جي باغ ڏانهن ڪلندڙ دري بيٺو...“

وينا سندس ڀر ۾ اچي بيٺي ”هلنداباهر ننڍڙي باغيچي ۾؟ اهو جهولو ۽“

هيترا سهڻا گل توهانڪي سڏ پيا ڪن..

موهن چيو، ”تنهنجي روزاني نيم جئن ببا ۾ ههڙا سهڻا گل ڦل لڳائي ڇڏيا آهن. تيئن تنهنجي ڳلن ۾ به هن عمر تئين ڪليون ڪلاڻي رکيون اٿن..“

”ڇڏ ڇڏ، منهنجو منو موهن ڄڻ مونڪان گهٽ ٿو لڳي! تنهنجي منهن ۾ جيڪا تازگي آهي سا ته شايد مون وٽ روج لڳائڻ کانپوءِ به نظر نه ايندي آهي..“  
وينا هاڻي موهن جي چاٽيءَ تي ڪٽي ڪنڌ رکيو.

سگريٽ ببا ڏي اڇلي ٿڌو ساهه ڪٽي موهن چيو، ”هاڻي سڪڻ جا ڏينهن آيا آهن.“

”پوءِ ڇا، منهن ٿبو، قبو ته اٿڻي وهڻو ئي ناهي ڪنهنڪي.“

”تئين نٿو چوان“ موهن سمجهاڻي ڏني، ”هيترا ڏينهن جاکرتا ۾ جيڪا وڏي راند ڪيلڻ ويندو هوس تنهن ۾ هارائيندو رهيو هوس ڪلهه آخري ڏاڻيءَ هارائيم..“

وينا چيو، ”جوئا ۾ ته ڪڏهن ڪٿو ڪڏهن هارائيندو، ان ۾ ڇا هي!“

”ٺٺوليءَ پريو ڪلي خنڪيءَ سان موهن چيو، ”جاڻيون به سڀ بئنڪ قرضن ڇڪائڻ ۾ ختم سمجهه..“

وينا چپ چپ ڪنهن سوچ ۾ بيٺي رهي، ”اي ڪٿي آهي تنهنجو گيان ڌيان؟ رڳو شراب تان هٿ ڪڍڻ لاءِ چيو مانءُ ته اڪيون ڏيکارڻ لڳينءُ. مونڪي به آڀي کان بهار ڪڍي ڇڏيءُ!!“

وينا منهن سڄڻي چيو، ”تنهنجو هيءُ ڪن ڪن ۾ بدلجي وڌڻي وارو ورتاءُ مونڪي سمجهه ۾ نٿو اچي. بربلر گهر ۾ غريبيءَ جي ٻوڏ لڳي آهي، پر ڪڏهن ناڻي جو به سمنڊ اٿلجي پيو هو هن گهر ۾! من جي حالت گيتا جي، استت پرگيه، واري رکي، سڪه ڌڪه ايڪه سمان، ڪري منهن ڏيڻو آهي..“

”الاجي ڪهڙا ڪهڙا وڏا لفظ پيئي چوين..“ ٿبر گيه ٻوڏ ڇا.. پرلهه اچي ويئي اٿئي وينلڳي..“

”هن ڏکڻي وقت ۾ دوست مدد ڪندو.“

”دشمن ڇڏ دشمن! دوستي؟ ڇي. ڪله رات پهرين سڀني جا در کڙڪڻي پوءِ توتي مار وڌي هئم... سمجھڻ؟ جنهن مهل تون سندن دلالي ڪندي آهين.“  
وينو وڃ ۾ ڪٿي چيو، ”دلالي ته مان ڪنهنجي به نه ڪندي آهيان. هاءِ مائين چوندي آهيان ڇو ويهي ڪنهن جا عيب ويچارئون. ڇڱڻي منڱي هر ڪنهن ۾ سمايل آهي...“

”توسان ڳالهائڻ سراسر بيوقوفي آهي تون منهنجي دوستن کي ڪين سڃاڻين، پوءِ به سندن بدران تي پردو وجهين، سو مون کي قبول ناهي... بس پرڻهائي آهي ته مان تيار آهيان مرڻ لاءِ؟“ چوندو موهن بهار مان مٿين وسڪيءَ جي بائل ڪڍي آيو.  
وينا ۾ الاجي ڪيئن طاقت اچي ويئي جو ڪسيندي بائل ڦه ڪري باغيچي ۾ اچي ڦٽي ڪيائين...

جوش ۾ ٽڙڪندي موهن چيو، ”ان جو نتيجو سمجهين ٿي...“  
ويندبار جي ڪٻڌ کي ڪنڇي هڻي اهلبهار اچي ڇڏي. چيائين، ”دوست پلي دشمن ٿي بيجهين پر مان تنهنجو ساٿ نه ڇڏينديس.“  
”هي ساٿ ٿي ڏين، ڪين پاڻيءَ کان ٿي بهار ڪڍين؟ هڻي ماري پورو ڪريان ته...“

”مان ته پرڻهائي جي پاڻيءَ کان ڪڍي توکي جيئڻ جي راه ڏانهن ٿي وٺي هلاان...“  
اوچتو موهن سن ٿي ويو...

گهر ۾ چانيل سناتو هاڻ وڌيڪ ٻڌڻ ۾ اچڻ لڳو... اوچتو هال مان وڏي پٽ رڙ ڪري چيو، ”هي ٻئي فون ڪنهن لاهي رکيا آهن“ ۽ فون رکندڙ ٻنهي فونن جو گهٽيون وڃڻ شروع ٿيون...

وينا وڃي فون کنيو. ٻئي پاسي واري کي جواب ڏنائين، ”موهن گهر ۾ ڪونهي اچي ته فون ڪرڻ لاءِ چوانس ٿي...“

ٻئي فون تي چيائين، ”هڪو پڪو مون کي سڀ خبر آهي... ڪنهنجي پکڙي ڪين ميري ڪنداسين، جيڪي ٿي ويو آهي تنهن کي منهن ڏينداسين...“ فون رکيائين ته پٺيان ڳچيءَ تي موهن جو چنبو اچي پيس...

”منهن ڏيندين؟... تون منهن ڏيندين؟... توکي خبر آهي ته ڪيترو نقصان ٿي چڪو آهي؟“

وينا چئي مان ڳچي ڇٽڻي سامهون ٿي موهن کي چيو... ”مون چيو منهن ڏينداسين... ان ۾ تون به ته آهين.“

آواز آيو وڏي پٽ جو، ”چو اسين ڇا گيدي ٿي ملڪ ڏي وينداسين ڇا؟“  
ماءُ آرتيءَ واري ٽالهي اڳيان آئي چيو، ”پٽ هٿ پري منهن تي لاءِ مان به توهان آهيان، تون اڪيلو ناهين...“  
هاڻي ننڍو پٽ به اچي اڳيان بيٺو...

”تون به؟“ موهن بي اعتباريءَ سان هن پٽ طرف ڏٺو.

ڏاڍي فلڪ سان ننڍي پٽ چيو، ”هاڻي به مان به.“

گفتگو جو انڪاپوءَ ڪو وجهي نه رهيو. فونن پٺيان فونون ۽ مهمانن پٺيان پيا مهمان ايندا رهيا. فونن تي عجيب غريب ڌمڪيون مليون، ڪي منهن تي به اچي الاجي ڇا جو ڇا چئي ٿي ويا.

شام جو وڏي پٽ کي وٺي حسلبن ڪٽلبن جا ڪاڳر پٽ ڪٽي موهن پاڻ کي ڪمري ۾ کڻي بند ڪيو.

وينا کي فون تي چاهي منهن تي ماڻهن موهن جا ايتريلد افعال ٻٽڻ شروع ڪري ڇڏيا، جو آخر سنجها مهل وينا پنهنجي سس جي گود ۾ مٿو رکي روئي پيئي. سس سندس مٿو سهلائي آسپس ڪئي. وينا روئي چيو، ”پر هي سڀ دوست فون تي ملڪين ڇو ٿا چون: وينا مڙسهن جو هاڻي موت کانسواءِ ڪو رستو ڪٿي ڪونهي.. ڪهڙا ڪميٽا آهن؟...“

ماءُ چيو، ”سونباهر ۾ پوڻ کانپوءِ وڌيڪ تجلو ڪيندو آهي. جي منهنجا سچا سونبهار آهين تبليو ٿڪيلن کي منهن ڏيئي پار پوندا.“

رات جو دير دير سان جڏهن حساب ڪتاب ڪري پئي پٽ پنهنجي روم مان نڪتا تڏهن ماءُ چيو، ”پٽ موهن هيءَ به توکي ساڻ ڏيندي.“

موهن خنڪي سان چيو، ”هي ٻيڻ ڇا ساڻ ڏيندي هن کي هاڻي گهر ۾ رکي

مان اڪيلوئي سڀني دڪانن تي نظر رکي ڏسج ته ڪيئن ٿو بهارهن مهنن اندر  
سڀ قرض لاهي ڏيکارين؟

وينا مرڪي رهي هئي. سس کي پاڪر پئڻي چيڻين. ”امي مون کي منهنجو  
اڳيون موهن ملي ويو.“

”اڇا؟“ موهن جي منهن تي آتم وشواس پري مرڪ هئي. ”ڪٿي اڇ پلا ڪجهه  
ڪاراءِ ته سهين ڪو پيگهه ڪو.“

”اهي واٽون ئي بند ڪري ڇڏ پٽ... ٿورو وقت سڀني سهين. پر توکي پٽ خبر  
ڪانهي ته هن وينو ڇا ڇا سنو آهي تنهنجي وچوڙي ۾.“  
”وچوڙي ۾؟“

”وچوڙو نه هو؟ پيگهه جي خنڪيءَ ۾ توکي مان ڪيڏي خسيس نظر ايندي  
هئس... ٻيئي اڌ گول هڪ جيڏا نه هجن تڏهال ڪيئن نه.“

”اڄوڪي ڏکڻ ٻن تنهنجي سڄڻا جو احساس ڪرايو آهي مون کي، نه ته شايد  
مان صبح ٽئين جهان ڇڏي چڪو هجان ها... هي ٻيئي تنهنجا لال ڏاڏا همت وارا  
آهن.“

”آخر توهان جهڙي همت ۽ آتم وشواس واري پيءُ جا پٽ آهن...“